ומ"ד ארבעה קסבר אסור להשתמש תחת הקורה, לא, דכולי עלמא קסברי *מותר להשתמש תחת הקורה ובהא קא מיפלגי מר סבר *קורה משום היכר °ומר סבר קורה משום מחיצה ואיבעית אימא דכולי עלמא קורה משום היכר, והכא בהיכר של מטה ובהיכר של מעלה קא מיפלגי דמר סבר אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה ומר סבר לא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה, ואיבעית אימא דכולי עלמא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה והכא בגזירה שמא יפחות קמיפלגי: היה פחות מעשרה טפחים וחקק בו להשלימו לעשרה כמה חוקק? כמה חוקק כמה דצריך ליה! אלא משכו בכמה *רב יוסף אמר בד' *אביי אמר בארבע אמות, לימא בדרבי אמי ורבי אסי קמיפלגי דאיתמר מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו- איתמר משמיה דר' אמי ור' אסי אם יש שם פס ד' °מתיר בפירצה עד עשר ואם לאו, פחות משלשה מתיר, שלשה, אינו מתיר לרב יוסף אית ליה דרבי אמי לאביי לית ליה דר' אמי? אמר לך אביי התם סוף מבוי הכא תחלת מבוי: אי איכא ארבע אמות אין, אי לא, לא, אמר אביי מנא אמינא לה דתניא *אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו ואי בד' היכי משכחת ליה, וכי תימא דפתח לה בדופן האמצעי *והאמר רב נחמן נקיטינן איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה כל שארכו יתר על רחבו *ובתים וחצרות פתוחין לתוכו, ורב יוסף *דפתח ליה בקרן זוית, אמר אביי מנא אמינא לה דאמר רמי בר *חמא אמר רב הונא לחי הבולט מדופנו של מבוי: פחות מארבע אמות נידון משום לחי ואינו צריך לחי אחר להתירו, ד' אמות נידון משום מבוי וצריך לחי אחר להתירו, ורב יוסף: לאפוקי מתורת לחי עד דאיכא ארבע אמות, למיהוי מבוי אפי' בארבעה טפחים נמי הוי מבוי: גופא אמר רמי בר חמא אמר רב הונא לחי הבולט מדפנו של מבוי:

פחות

ומאן דאמר ארבעה קסבר אסור להשתמש תחת הקורה · דהודה הפנימי יורד וסותם ורוחב הקורה הוי תוך לסתימה ולמשתמשים במבוי אין להם היכר בקורה שהרי בגמוך הן הלכך צריך שימשך לתוך המבוי שתהא הקורה ניכרת להם כשישמשו בתוכו גובה וכיון דאפיקתיה מתחת הקורה צריך שיהא מקום היכר וחשוב : **לא דכולי עלמא מותר וכהא פליגי מר סבר קורה** · שתיקנו חכמים למבוי משום היכר בעלמא הוא דלא ליהוי למישרי רשות הרבים והרי יש כאן היכר בכניסתן כשמשתמשין תחת הקורה : **ומאן דאמר ארבעה קסבר קורה** . המתרת במבוי טעמא משום מחיצה דאמרי' חודה החיצון יורד וסותם ואמרו רבנן דבטפי משעשרים לא אמרי' יורד וסותם וכיון דלא הוי מיעוט ד' הוי מחיצה העשויה לפחות מד' וקיימא לן בכל דוכתא דמחיצה שאינה ראויה לד' לאו מחיצה היא דאין רשות היחיד לפחות מד' טפחים ואע"פ שמוקף מחיצה של עשרה טפחים ובגזוזטראות דחנניה בן עקביא נמי הכי אמרינן דאין מחיצות אלא אם כן יש תוך האלו ארבעה בפרק כילד משתתפין (ד' פו:) : **גזירה שמא יפחת** · על ידי דריסת רגלים יפחת המיעוט ויעמוד על פחות מטפח הלכך בעינן טפי וכיון דאפיקתיה מהיכר של מעלה אוקמיה אארבעה דחשיבי בכל דוכתא : **משכו** · של חקק לתוך אורך המבוי ; בדבר הבולט כגון מיעוט שייך למימר רוחב, ובדבר השוקע ומקיפות אותו מחיצות כגון חקק שייך למימר לשון משך : **רב יוסף** · דבעי לעיל טפח הכא בעי ארבעה הכתם דאתיה לדופן ולמעוטי קאתי בהיכר בעלמא סגי, הכא דהשתא הוא דמשוי ליה דופן בין לרב יוסף ובין לאביי בעינן דליחזי האי דופן לשיעור הכשר אורך מבוי שלם הלכך לרב יוסף שיעור משך מבוי בד' טפחים ואביי סבירא ליה שיעור משך מבוי בד' אמות : **שנפרץ מצידו** · אחד מן הכתלים שבצד ארכו : **כלפי ראשו** · סמוך לקורה הימנה ולפנים : **אם יש שם פס ד'** · אם נשתייר מן הכותל או עשה פס ד' במקום הפרצה סמוך לקורה : **מתיר פירצה** · אף על גב שנשתייר שם עדיין פירצה עד עשר דכיון דיש הכשר אורך מבוי מן הקורה עד הפירצה לא בטל ליה תורת פתח מקמאי ובמלתיה קאי וקורתו מתירתו ופירצתה מתרת כיון דלאו יותר מעשר תורת פתח עליה ומבוי אינו נפסל בפתחים הרבה אי נמי שבקי בני מבוי פתחא קמא ונפקו ועיילי בההיא פירצה משום דהדך קצרה היא להם אפ"ה לא בטלה תורת פתח וקורה מן הראשון משום דהוי פתח לד' הסמוכין לו האלו וד' אורך ראויין לקורה דיש בהן הכשר מבוי : **ואם לאו** · דאין שם פס ד' : **פחות מג'** · אם הפירצה פחותה מג' : **מתיר** · תיקון המבוי את המבוי שהרי כלבוד דמי ואין כאן פירצה ואם הפירצה ג' אינו מתיר דכיון דממעטין בני מבוי בהילוכן ומקצרין את דרכן דרך אותה פירצה חיישינן דילמא שבקי פתחא רבה ועיילי ונפקי בההיא פירצה ובטיל ליה פתחא קמא ובטלה קורה דידיה ואין קורה למבוי זה והאי טעמא מפרש לקמן בפירקין : **ואביי לית ליה דר' אמי ודר' אסי** · דהא הכשר מבוי בד' אמות קאמר והכא נמי אי ליכא פס ד' אמות אין קורה זו ראויה לאותו הפס ואין כאן קורה : **סוף מבוי** · כגון הא דר' אמי ור' אסי שכבר היה מבוי ואירע בו פסול ה"נ דלמיהדר לשוייה מבוי סגי בד' טפחים : **תחילת מבוי** · כגון גבי חקק דהשתא קאתי לשוייה מבוי : **בתים וחצרות** · בתים פתוחין לחצירות וחצירות למבוי שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן וכל חצר האמור בהש"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית אבל שאחורי הבית מוקצה או רחבה קרי ליה : **ואי אמרת בד' הוי מבוי היאך ניתר באורך ארבעה** · מכדי מיעוט חצירות שתים ואין פתח פחות מד' והיאך יפתח פתח רוחבו ארבעה במשך המבוי שאינו אלא ד' הא מקום הפלימין ועוד כולו פרוץ הוא : **וכי תימא דפתח ליה בדופן אמצעי** · וכי קאמר רב יוסף הכשר מבוי באורך ד' במבוי רחב מאד קאמר ויכול לפתוח פתח החצירות בדופן שמאחריו : **והאמר רב נחמן נקיטינן** · מסורת מאבותינו מנהג מרבותינו : **ארכו יתר על רחבו** · הוי מבוי וניתר בלחי וקורה אבל מרובע דין חצר עליו ואמרי' לקמן חצר צריכה פס ד' או פס משהו מכאן ופס משהו מכאן היכא דפרוצה במלואה לרה"ר וכיון דאמרת ארכו ד' כשר הרי רחבו ד' חסר משהו ואין שם שיעור פתח דבכולי הך מסכתא אמרי' דאין פתח פחות מד' : **בקרן זוית** · טפח מן הפתח בדופן האמצעי וג' טפחים בדופן המשך וכן בצידו השני כזה* : **לחי הבולט מדופנו של מבוי** · לתוך רוחב המבוי ולא נעשה שם לשם לחי אלא הוציא בנינו בפאת ביתו כדרך שעושין משום חיזוק* :

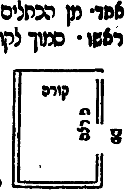

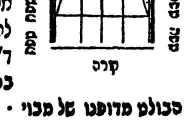

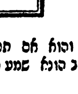

לכולי עלמא משום היכרא ואין להקשות לפירושו הואיל וסברי קורה משום מחיצה א"כ מאי טעמא דמאן דאמר טפח והא לא הוי מחיצה לפחות מד' אין לחוש הואיל והוי דופן אלא שבא למעטו כדפי' בקונטר' בענין זה בסמוך* : **סוף** מבוי הכי נמי · פירוש כיון שלא נפסלה שנשתייר שם פס ד' דמבוי כשר אינו יוצא מתורת הכשר עד שיפחות שלא ישאר שם ד' אבל תחלת מבוי דהיינו שלא נשתייר שם פס ד' שצריך לעשות לו הכשר צריך ד' אמות וכן משמע לישנא דקאמר אם יש שם פס ד' מכלל דבנשתייר שם פס ד' מיירי ופרש"י אין נראה : **ואי** בארבעה היכי משכחת לה · אע"ג דד' דקאמר רב יוסף היינו דאיכא משהו טפי דהמבוי אם אינו רוחב ד' אינו צריך לחי כדרב אהילאי לקמן ואי לא הוי טפי משהו הוי ארכו כרחבו מ"מ בתוכו משהו אין מקום לפלימין לעמוד : **דפתח** לי' בקרן זוית · פירש בקונט' טפח מן הפתח בדופן האמצעי ושלשה טפחים בדופן המשך וכן בצידו השני °ולא דק דא"כ אין הפתח רחב אלא אלכסון של ג' טפחים על טפח והנה עינינו רואות שאין (א) האלכסון של שלשה על אחד מגיע לאלכסון של טפח על טפח :

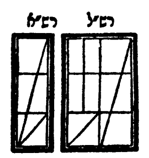

אמר אביי מנא אמינא לה · הא דלא מייתי ראייה מלקמן (ד' י') דאמר שמואל משמיה דלוי מבוי שרחבו כ' אמה עושה פס גבוה עשרה במשך ארבע אמות ומעמידו לארכו של מבוי שמא לחלק מבוי לב' מבואות מודה רב יוסף דצריך ד' אמות : **ורב** יוסף לאפוקי מתורת לחי עד דאיכא ד' אמות · קשה דרב יוסף גופיה קאמר לקמן (ד' י') על דברי רב הונא(ג) משך מבוי ארבע אמות ודוחק לומר דהיינו לאפוקי מתורת לחי : **לחי** הבולט מדופנו של מבוי אין פירושו כההיא דלקמן (ד' י') לחי המושך מדופנו של מבוי דהתם מושך חוץ למבוי לארכו של מבוי דהא חשיב ליה שוה מבפנים והכא בולט לרחבו של מבוי וסותמו דאמר לקמן דמבוי ז' ניתר בעומד מרובה על הפרוץ ואביי הוא מלי לאתויי נמי מהתם :

פתוח

[לעיל ג. לקמן ת: יב:]
[לעיל ג:]
[בב]
שבת קל: ע"ש לקמן עג: ע"ש וש"נ
לקמן יב:
[שבת קלא. וש"נ]
[עי' תוס' לקמן ו. ד"ה דפתחא]
[גירס' הרא"ש אגה]

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה יא טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף ד :
כח ב מיי' שם הלכה ט [וגם שו] :
כט ג טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף כו :
ל ד מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם :
לא ה מיי' שם הלכה יא טוש"ע א"ח סי' שסה סעיף א :
לב ו ז מיי' שם הל' ז סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף כו :

◆

רבינו חננאל

הקורה פי' רב יוסף סבר היכר למטה כהיכר למעלה ובטפח נמי סגי ליה. אביי סבר לא [אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה] איבעית אימא בגזירה שמא יפחת פליגי רב יוסף לא גזר. ואביי אמר פעמים שיפחת הלכך מצרכינן ליה ד' טפחים שאם יפחת יעמוד על טפח. היה פחות מי' טפחים ובא להשלימו לי' חוקק כלומר מעמיק וחופר בקרקע עד שהשלימו לי'. משך כלומר רחב אותה החקיקה בכמה רב יוסף אמר בד' טפחים אביי אמר בד' אמות. לימא בהא פליגי דאתמר מבוי שנפרץ מצדו כלפי ראשו אתמר משמיה דר' אמי ור' אסי אם נשתייר בו פסל עומד שיש בו ד' טפחים מתיר פרצה עד עשר כלומר אפילו אם הוא רוחב הפרצה י' אמות כיון שהפסל זה עומד (ונמצא כפסל) והפרצה כפתח ומותר. רב יוסף אית ליה כר' אמי ור' אסי ואביי לית ליה ואמרינן בסוף מבוי כ"ע אית להו הא דר' אמי ור' אסי כי פליגי בתחלת מבוי רב יוסף סבר תחלת מבוי נמי בד' ואביי סבר בד' אמות. ובא אביי לבדר דבריו מדבריו של רב דאמר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחים*) בו בקרן זוית. ואביי אמר לך פתחים בקרן זוית לא עבדי אינשי וכן עוד בא אביי לדקדק מהא דאמר לחי הבולט מדופנו של מבוי פי' בולט יוצא ועודף מבנין הכותל כגון כתיבת דינרין שהן בולטות האותיות ולא שוקעות אם זה הבולט

*) נראה דחסר כאן וצ"ע פתוחין לתוכו ואי בד' היכי משכחת לה ורב יוסף אמר לך דמשכחת לה שהיו פתוחין בו בקרן זוית .

◆

רב נסים גאון

תכשיר בו הסוכה : אם יש פס ד' מתיר פרצה עד עשרה עיקר דילה במשנה (דף טו) כל פרצה שהיא כי' אמות מותרות מפני שהיא כפתח יתר מיכן אסור :

ז"ל לחי ע"ש מהרש"ל יען

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פתחו וכו' שאין האלכסון· נ"ב כלומר היתרון המרובע מהאלכסון למאי דאמרינן כל אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונא הנה עינינו רואות דיתרון טפח ע"ט הוא יותר מהיתרון של ג' טפחים ע"ט והוא אם תמדוד בטפח ע"ט באלכסון ולא תמלא היתרון כ"א ב' חומשי טפח ובהתמדוד אלכסון של ג"ט על אחד לא יהיה היתרון כל כך וזה דבר ברור ונראה לעינים : (ג) ד"ה ורב יוסף וכו' על דברי רב הונא שמע מינה משך מבוי :

◆

גליון הש"ס

גמ' ומ"ס קורה משום מחילה . עיין לקמן דף טו ע"א תוס' ד"ה אביי לטעמיה: שם מתיר בפרצה עד עשר · עיין לקמן דף י ע"ב תוס' ד"ה ולאביים : רש"י ד"ה ואי אמרת . מכדי מיעוט חצירות שתים. ק"ל בלאו הקדמה זו הא אף אי הוה סגי בחצר א' הוי כראיה נכונה והא באמת אף דבעי"ב' חצרות מ"מ אפשר בחצר א' מצד דופן זה וחצר א' בדופן כנגדו אלא דבאמת גם פתח אחד א"א באורך ד' וא"כ גם אם סגי בחצר א' ישנה לראיה זו : תוס' ד"ה דפתח לי'. ולא דק. עיין תי' מהרלב"ח סי' יג :

נושא
מבוי נמוך ובעי לחקוק כדי לעשות חלל י׳- כמה צריך להמשיך החקיקה לפנים המבוי? מהו שיעור משך מבוי?
תשובה: מח׳ רב יוסף ואביי

מבנה
פעמיים אביי מביא מקור לדינו
ור׳ יוסף דוחיהו